

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

uatim, deinde coram testibus, tertio coram Ecclesiâ fiat, quam si non audierit, sit sicut Ethnicus & Publicanus. Rationem subiungit, quia daturus sit potestatem illis, ligandi & soluendi. Consensum autem, & congregationem in sui nomine factam impetraturam ait, quod petierit. Ignoscendum denique fratribus ait septuagesies septies, idque exemplo seruicidæ decem millia talenta regi debentis confirmat, qui cum crudeliter à conseruo centum denarios extorquere conaretur, condonationem decem millium fecit irritam. A principio ad versum 15. legitur in Syriacâ Ecclesiâ, feriâ primâ tertie hebdomadis post pentecosten. Inde ad versum. 23. Feriâ primâ quartæ post pentecosten. Vocant autem Syri etiam pentecosten vocabulo Græco. Scriptum enim est: פֶּנְטֵקֹסְטִי pentecosti.

Hinc ad finem in parasceue Sabbathi secundi ieiunii. Hæc est enim פֶּרַחֲבָה degbarubetha, quod etiam infra cap. 27. est parasceue, עֶרְבֵיטָה gbiarbiuh in Zochare est oratio vespertina.

Humilitatis igitur & charitatis, quâ proximo condonamus debita, commendationem, tota illa Historia continet. In his enim Christianæ religionis fundamentum & perfectio consistit.

VERSUS 1.

In illa hora acceperunt discipuli ad Iesum, dicentes: Quis putas maior est in regno cælorum?

QVÆSTIO I.

Quonam ordine res acta sit in questione, de maiore in regno cælorum?

VERSUS 3.

Et dixit: Amen dico vobis, nisi conuerſi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.

QVÆSTIO I.

An nemo maior fuerit in regno cælorum?

§. 1. Non euerit regna Christus, aut Magistratum iura, nec Ecclesiasticorum munerum distinctionem tollit, sed ambitionem, & intempestiuam honorum cupidinem. ad regnum quidem cælorum tendere, fidei & charitatis est, verum Apostolorum alia mens fuit. Per regnum cælorum, Christi regnum imaginabantur plenum opibus, dignitate, felicitate, & in hac vita etiam splendidum, & Romana maiestate augustius, in illo primatum ambiebant, & regnum superbiam stimulabat honoribus in monte collatus, quasi familiaris adhiberetur, didrachma pro Petro solutum, & quod iam instare regnum videretur, postquâ Dominus à mortuis surrexisset. Ex illa dignitate ad cælorum tendebant regnum illud æternum, & in illo quoque primatum ambiebant.

§. 2. Quare impudens est Bullingeri Epiphonema, cum Catholicos accusat, quod diligentes sint disputatores & feruentes, cum disputatur de maiestate & obedientia, affirmatque hæc argumenta ex carne & corruptissimis proficisci affectibus. Impudens est inquam calumnia: illi enim, qui obediendi partes habent, de legitima potestate, & ordine Ecclesiæ disputant, quo sublato necesse est Ecclesiâ interire. Ita- que non ambitiosa, sed modestæ sunt disputationes, quibus subditi suorum magistratum iura asserunt. Quin Caluinus hic etiam de disciplina & iudicio Ecclesiæ agi pronunciat, eiusque iudicium vult esse Dei iudicium, cur non igitur de nostra Ecclesiâ asseueremus, cui datæ sunt promissiones? Vbi certè, ubi est iudicium, ibi necesse est, ut sit iurisdic-tio.

§. 3. Occasionem ambitiosæ disputationis ex prærogatiuis Petri ortam docet Chrysostomus. Quam igitur à Sanctis recedant hæretici apparet, dum in solutione census, Petrum cæteris prælatum negant. Nec modo cæteris prælatum, sed subulcis etiam æquatum censent, ut supra ex Caluino citauimus.

§. 4. Regnum cælorum nec pro sola vita æterna, nec Ecclesiæ primatu accipio, sed pro conuictis. Chrysost. Maxim. Euthym. D. Thom. Haymo. Baradius, pro vita æterna accipiunt, verum discipuli & illam optabant, & regnum Christi in terris amplum, & gloriosum.

§. 1. Matthæus refert discipulos in illa hora accessisse, & quæsisse quis maior esset in regno cælorum? At Lucas ait, in viâ cogitasse, quis eorum esset maior, Dominum cognouisse illam cogitationem, & vocasse paruulum ad se. Marcus amplius addit, Christum domi quæsisse, quid in itinere disputassent, illos tacuisse, sed postquam confedit, accessisse duodecim & dixisse. Qui vult primus esse, &c. Nulla est inter Euangelistas dissensio, verum alius recenset, quod alius omittit. Cogitationem recenset Lucas, ab occulta enim ambitione disputatio orta fuerat, atque etiamnum dubitabat æmulatio. Cum domum ventum est, interrogauit illos Christus. Sed ipsi pudore siluerunt. Hæc ad primum ingressum facta sunt, dum Petrus piscem capere, & soluere tributum iubetur, postquam rediit Petrus, vocauit ad se duodecim, qui tum audaciore questionem in Thesi proponunt; Quis maior esset? Non, Quis eorum maior esset? Syrus habet מַנְיָי מַנְיָי manni kirab. Quisnam est Magister, seu magnus, aut princeps? Græce est μέγας, quasi sit expletiva particula, quam noster vertit, putas, quod Latini etiam quasi interfectionem vsurpant. Non semel, sed sapius ista cogitasse, ait Chrysostomus; ac tum deum interrogasse. Lucas sane solius cogitationis mentionem facit. Quamuis etiam post hanc admonitionem iterum illa cogitatio subiit. Nam de dignitate hæret diutissime cogitatio. Est enim pallium, quod nunquam Philosophus, sero Christianus deponit. Hoc vitium nondum efficaci Spiritus Sancti gratia oppressum erat. Potentiam enim appetit, bona destruit, & in recte factis præcipue venenum eius perniciosum est, consortium odit, inuidiam comitem habet. Gratiam sæpe impedit, nisi eam sanet gratia, superbiam Deus aliquando non cito sanat, pro qua tamen sananda, anima cum lachrymis & multis gemitibus supplicat.

supplicat

355

9

Evangelia
CIV
18

gloriosum rati in eo quoque primatum ambiebant, atque hac ratione Lyranus, Carthusianus, Maldonatus & alii, facilius cum aliis conciliari possunt. Nemo est enim qui iudicet Apostolos, ita de terreno primatu disputasse, ut gloriam æternam secluderent, & ex ambitione, quam Dominus reprehendit clarum euadit, eos etiam humanitus quid passos. Splendorem regni terreni spectasse, iamque suæ militiæ quasi emeritos præmia postulasse. Nesciebant enim, quanti illos labores, quanta certamina, contumeliæ, cruciatulque manerent. Ipsi labores & incommoda resurrectione terminabant; ad tum primum initia præliorum futura erant. Post resurrectionem certe rogabant, an esset restitutus regnum Israel illo tempore, quo iam cum illis versabatur. Hæc illi tum sentiebant, vasa quidem electa, sed adhuc fragilia, virtute Spiritus Sancti, postea firmata sunt & solidata, cum principibus sacerdotum & regibus non cederent.

§. 5. Audacter sane Zvinglius: Apparet, inquit, ex istis, nullum præfuisse ex discipulis Christum: quemadmodum Papista de Petro & suis successoribus stulte, ne dicam impie contendunt. Præfuit ipse, sed ambitum præfaturæ reprehendit. Pascere iussit eum oves, qui plus cæteris diligebat. Ordinem enim constituere necesse fuit. Congregare & ordinari Concilium Apostolorum & Seniorum Ecclesiæ concordia postulat. Opus est vno, qui conuocet, qui sententiam quærat, qui etiam Apostolatus principium teneat. Petrus præficiendus erat, electione Christi, non superba præfatione. In Christo beatus erat, in se Satanas, ut etiam cæteri. Quin ipse Calvinus in Actor. 1. Apostolos ait Petro detulisse primas, cum eius rei nullum indicium det scriptura, Christum autem id sepius fecerit. Iam olim & Zvinglium & Bullingerum non modo Catholici, verum etiam ipsorum discipuli refutarunt, ut in præfatione sua ostendit Sarauia: Errorem scilicet illum de æqualitate ministrorum Ecclesiæ, exitialem factum esse toti Ecclesiæ, id eo à multis confutatum.

Prælati illi nouit, quid Collegæ Calviniani machinentur, quid per inuidiosas coniectiones sibi quærant, quo tendant. Et Pontificem & Episcopos sublatos cupiant, non religionis, sed prædæ cupiditate. Episcoporum autem contemptu, hæreses & schismata oriuntur, ut iam olim Cyprianus totam Ecclesiam monuit.

QVÆSTIO II.

An fuerit mortalis ambitio?

§. 1. Nonnulli ita visum est; nisi enim conuersi fuissent, non intrassent in regnum celorum. id est per seipsum, nisi conuersi fueritis: at iam non erant uti paruulus iste. Honorum enim cupiditate tenebantur. Inter se disceptabant, æmulabantur, at in paruulo erat aperta simplicitas, sine inuidia. Sine ambitione, innocentia illius similes esse voluit. Syrus significanter expressit, *Therba phebun, vos mutaueritis*, seu conuerteritis. Solet autem verbum *Therba* quod est conuercere, reuerti, euertere, etiam pro penitere accipi: Siquidem hæreticos consulamus, g aurum peccatorum damnare Apostolos, inuenimus; Bullingerus hinc conicit, non tantum reliquias peccatorum in sanctis, sed grandia etiam peccata manere. Multi mortalem ambitionem esse non existimant, quod vero ait, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabit in regnum celorum, non significare eos tales iam non esse, sed alludere ad eorum ætatem, ut qui iam grandes essent deberent fieri pueri. Hoc sane constat ad summum, eos modestiam simpli-

citatemque contendere oportere, non tamen eodem cum pueris gradu eam obtinere ad salutem esse necessarium; Valde tamen grauis mihi sane videtur, & maior quam in re leui castigatio. Nam primo præmittit grauissimam potestatem; *Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis*, hoc est, ab instituto de ambiendo primatu discesseritis, & mente mutata efficiamini sicut paruuli non intrabit in regnum celorum. Hoc argumento Abulens. q. 22. & Carthus. vtuntur. Non enim erant ut paruuli, ut enim efficiuntur, ut paruuli, conuertendi erant. Motum mutationemque in illis requirit non possunt ingredi, erat igitur aliquod ne ingrederentur obstaculum.

§. 2. Non tamen necessarium est, ut omnes & quæ grauer lapso esse iudicemus, vnus aut alter mortaliter, alii venialiter delinquere potuerunt. In eadem etiam hic principatum tenuisse credo, ut qui loculos haberet, & tur esset. Auarities autem & ambitio inter se amice coniurant. Opum enim cupiditas ambitione inardescit, cum ad honores non nisi per diuitias eatur, & ambitio hoc se præsidio per fas & nefas instruere solet. Alias tamen quilius peccarunt in præcipite stetit certum est, facile casuros, nisi Dominus mature inuidiam & superbiam increpatione repressisset. Magna humilitatis commendatio. Non modo paruulorum est regnum celorum, verum tam sunt illi diuina æstimatione magni, ut vos propter susceptionem regnum celorum suis accepturi, illi igitur ingrediuntur, & suis cultoribus, ac amicis Dei fauorem conciliant. Nullo igitur modo sunt contemnendi, cui omnes similes esse oportet. Vnusquisque enim illum, cui similem esse se exoptat, suscipit ac veneratur. Sine humilitate autem in celum non ascenditur: In quibusdam autem, ut in Iuda defuit omnino humilitas, in aliis valde infirma fuit.

§. 3. Tertullianus l. de monogamia etiam hoc abusus est facto contra nuptias secundas. *Cum paruorum dicit esse regnum celorum, cum consortes illi facit alias post nuptias pueros, &c.* Quali vero pueros nominando, adultos aut maritos repudiet, aut non item etiam contra primas nuptias confici possint. Tam enim isti ætati primæ, quam secundæ, nuptiæ repugnant. Verum illa erantium consuetudo est, ut ex quouis scripturæ loco quodlibet conficiant. Quasi citasse scripturam, sit institutum probasse: at simplicitas quam Christus probat non est eorum, qui vnā uxorem habent, aut habuerunt. Sed qui malicia paruuli, innocentiam paruulorum imitantur. Quomodo enim Apostolos conuerti oportuit, ut efficerentur paruuli, si de nuptiis agebatur? Nec enim omnes habebant uxorem, & forte nemo bigamus erat.

§. 4. Quotidie conuerti oportet, qui quotidie peccamus. Falsum quod Zvinglius docet: *Et licet quotidie doleamus, nihil tamen efficiamur meliores, quia potius relabimur. Ut si quis corbem quotidie lauet, nihil sit melior crebra lotione, sed atteritur potius, etiam si aliquando fiat parior.* Perniciosa est & Nouatiana illa doctrina; cum peccator ingemuerit melior erit, quia filius erit misericordiae ex filio iræ. Lauamini & mundi estote, clamat Spiritus Sanctus. Nec mandatum tantum, sed etiam noui, renouamur enim Spiritu mentis nostræ, viuificamur, Christo conformemur, inferimur oleæ & participes eius pinguedinis efficiamur, cum Christo compantamur. Lotione igitur non atterimur, ut corbis, sed mundamur, renouamur, perfecti efficiamur, ut aurum. Milera certe Calvinianorum penitentia, & iustificatio, quæ meliores non facit, sed ut veterum sportatum putrida vimina atterit. Nec est noua conspectio, sed

Petrus
præfatus
fuit.

Apostoli
dixerunt
Petro Apo-
stolatum.

Hæretici.

Sed vetus fermentum, imo nec regeneratio, hæc enim novitatem, vires, virtutem ex alto animis adfert, sed veritas & interitus. Hinc nonnulli Lutherani Wittenbergenses à cæteris dissentientes, iustificacionem aliud esse non censuerunt, quam conuersionem non imputationem, ut cum ipsi homines continuo peccarent, Deus continuo illis non imputaret peccatum, essetque certamen hominum peccatorum & Dei remittentis. Verum ab illis etiam recitantes recedunt; dum pudore quodam sanctificationis emadescunt, ne improbitissimus quisque eorum opinione iustus videretur, ut fidem Wittenb. propol. de i. Ioachim. Cureus Maior, & principio Philippi & Beza. l. 1. 99. Theolog. fol. 689.

§. 5. Misere igitur sibi illudunt inanissima fiduciatione Sectarii, imo & sibi contradicunt, cum certos se salutis arbitrantur. Nisi enim similibus ornemur & moribus, & affectibus, inquit Bullingerus, non ingrediemur in regnum Dei. de se & suis loquitur. Qui enim fieri potest, ut Calviniani certo sciunt se talibus moribus & affectibus ornatos? Quid enim si non modo reliquias, sed grandia etiam ambitionis peccata habent? Nam hæc in Apostolis fuisse ipsi pronunciant. Miratur sum impudentiam Musculi ad fidem Christi verba detorquentis. Quid aliud facit Christus hæc assertionem, quam quod fidem nobis quasi extorquere vel, & dimicare nisi credamus certo perituros? Quid est scripturam deprauare? Si hoc est vere interpretari? Christi verba sunt: Nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum celorum: Est ne hoc dicere? Nisi credatis, certo peribitis? At Apostoli iam credebant: iam confessi Christum erant: & si non credebant, fidem perdidissent, ex sententia Calvinianorum credebant, sed infirmitate humana ambitiosi erant, ad submissionem animi, & gloriæ honorumque contemptum, non ad fidem eos Dominus hortatur. Et forte paruulus ille ætatis teneritudine & rationis imbecillitate nondum credebatur, cui similes esse iubentur, ambitionis absentia, non fide. Itaque Musculanæ deprauationi oppono, ipsoe ius in eisdem lustris collegas. Bulling. Augustinum Marloratum, Reijciendos, autem; Nisi ab hac peruersa voluntate cupiditate ad veram animi submissionem conuerteritis. & Calvin. Ecce quæ fit illa conuersio, de qua loquitur, Nempe humilitas & voluntaria submitio. Bulling. omnem fiduciationem suam interpretatione tollit. Horribilis, inquit, sententia, non enim delenda est & paternæ castigatione loquitur: Sed de perpetua abiectione, quasi dicat. Tantum abest, ut maiores futuri fueritis regno celorum, ut ne vllam quidem portionem in eo ne aditum quidem sitis habituri ad regnum celorum: quia in totum vos rejiciam. Sic quidem citatur à Marlorato in explicat. Eccles. in Matth. Paulò aliter tamen subdit in textu. Vt cum quæres habeat: Si Christus discipulos omnino reiiciendos esse dixit, nisi animos mutarent, iam ergo iusti non erant, nec fidem ex errore Calvinistarum habebant, eam ergo cum ante habuerint, perdidissent. Quæ etiam illud adiungo. Apostolus non fuisse Calvinianos. Frustra enim Christus diceret: Ne vllam quidem portionem, ne aditum quidem habebitis in regnum celorum, quia in totum vos rejiciam. Responderet enim ex axioma Calviniano. Nos certissimissimi sumus, nos à re electos ad regnum celorum, nec posse magis excidere quam tu ipse. Electio enim nostra est immutabilis. Hac fide iusti sumus, & celum adire capimus. Horribilia igitur ista aliis ministrare. Nostra superbia nobis non imputatur. Iustitiæ nostre regitur, æternumque tægetur. Eadem esse Christi mitias, ipse Calvinus docet. Christus neminem nisi in fide subleuatur, nisi qui eminentia oblitus se humiliter. Porro similes paruulis esse oportet non sen-

sibus, sed malitiâ. 1. Corinth. 14. 20. Quamuis in istis paruulis quodammodo natua sit virtus, cum non dum viria se exerat, admodum enim paruulum fuisse Chrysostomus testatur, & ex Marco potest colligi, dicit e- uulo non nim *εγγυλιος*, hoc est, complexus, vel in vlnas erant si accipiens. Quomodo vero similes, fide seu fiducia speciali efficerentur paruuli, qui de illa fiducia nunquam quicquam animo conceperat? Stolidum igitur omnino est, conuersionem illam de fide interpretari, & fidei exemplum proponere paruulum. Etsi enim paruulum, credidisse concedamus, non tamen certum illi fuit, se sine bonis operibus in omni peccatorum genere iustum esse mansurum. Non enim decreta Calviniana de prædestinatione didicerat.

VERSVS 5.

Et qui suscepit unum paruulum talem in nomine meo, me suscipit.

QVÆSTIO I.

Quomodo paruulum suscipiendo Christum suscipimus?

§. 1. Vscipere *δέξασθαι* est, quocunque commodi, honoris, auxilii officio prosequi. Syrus habet, quasi puerulum. Propositum est Christo ostendere humilitatis dignitatem; humiles enim hoc in mundo, & futuro seculo honoratos esse indicat. Si enim paruuli susceptores, seu benefactores Christum suscipit, quo igitur quisque ad paruuli mores magis accedit, eo Christo propior est, & quasi eiusdem in hospitis remuneratione, non paria tamen dignitatis. Qua re apparet Christum non solum fide, sed charitatis etiam operibus suscipi, dñ enim paruulos suscipimus, Christum suscipimus, & ille in nobis habitat. Est autem merces magna in paruuli susceptione, à Christo tanquam hospite honorari.

§. 2. Paruulus hoc loco, utroque modo paruulum significat, & eum qui ætate, & eum qui malitia paruulus est. Ex quo apparet, errare Anabaptistas, dum paruulis salutem negant, nec sacramenta salutis conferunt.

§. 3. Paruulum fuisse S. Martialem, qui postea Episcopus Zemonicensis creatus est, putat Anselm. D. Thom. Lyranus, & alii. Non desunt alii, qui puerum illum S. Ignatium fuisse putent, sed quo argumento, nescio, sub Traiano ille martyrium passus est. Chrysostomus valde paruulum fuisse existimat, in quo scilicet vitiorum semina se nondum exerant, sed quæ etiam *ὀφθαλμοί*, iniuriam passi odia non concipiant. Hinc etiam Manichæorum infamiam refutat, qui naturam *καὶ εὐαγγέλιον* in se malam comminiscuntur. Si enim mala ex se esset, illa Philosophiæ exempla non præberet.

VERSVS 6.

Qui autem scandalizauerit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius & demergatur in profundum maris.

QVÆSTIO